

2. 11. 2000

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Krajská zastupitelstva převezmou některé pravomoci ministerstev

Občané České republiky budou v neděli 12. listopadu poprvé volit své zástupce do nových krajských zastupitelstev (s výjimkou Prahy, kde se první krajské volby uskuteční až v roce 2002)

Občané České republiky budou v neděli 12. listopadu poprvé volit své zástupce do nových krajských zastupitelstev (s výjimkou Prahy, kde se první krajské volby uskuteční až v roce 2002). Územněsprávní reforma, která na základě ústavního zákona, přijatého v prosinci 1997, rozdělila republiku na 14 nových krajů, oficiálně platí již od 1. ledna, v platnost vstoupí ale až po zvolení krajských parlamentů. Nově vzniklé kraje jsou výrazně odlišné svou velikostí (Karlovarský má 305.000 obyvatel, Ostravský 1,283.000). Podle zákona by zastupitelstva krajů v závislosti na počtu obyvatel měla mít 45, 55 nebo 65 členů. Nově vzniklá zastupitelstva zvolí z řad svých členů krajskou radu v čele s hejtmanem. Kraje získají řadu pravomocí, které jsou dosud v kompetenci ministerstev. Státu zůstane role výběrčího daní a ochránce bezpečnosti a práva. Krajská zastupitelstva, jejichž funkční období je čtyřleté, budou moci například předkládat návrhy zákonů do parlamentu, rozhodovat o rozpočtu i koncepci rozvoje kraje a řešit řadu problémů v oblasti školství, zdravotnictví či dopravy. Jednotlivé resorty již v první fázi reformy velice nerady převáděly své pravomoci na samosprávu. Se zrušením školských úřadů jich nejvíce obětovalo školství. Na konci roku 2002 přestanou existovat okresní úřady. Ministerstvo vnitra navrhuje, aby se většina jejich pravomocí přesunula na 179 měst, která budou ve veřejné správě stát mezi obcemi a kraji. V obcích pověřených výkonem státní správy budou zřejmě od roku 2003 sídlit například stavební úřady, matriky nebo instituce zaměřené na problematiku ochrany životního prostředí. Složitá jednání o vzniku nových krajů narážela od počátku na řadu nesouhlasných reakcí. Zejména ODS, která pravidelně hlasovala proti přijímaným zákonům reformy, poukazovala na nebezpečí nových a zbytečných hranic v zemi. Reformě vyčítala, že vytváří nové celky, aniž by současně zavedla pravidla jejich kontroly, a hlavně kritizovala, že obsahem reformy veřejné správy není seškrtání výkonů státní správy vůči občanovi, nýbrž pouze jejich převedení z orgánů státní správy na úřady samosprávy. Předkladatel reformy, bývalý ministr vnitra Václav Grulich (ČSSD), hájil reformu slovy, že jde o další nutný krok, nemá-li

ustrnout polistopadový vývoj společnosti.

Protest proti svému zařazení do některého ze 14 nových krajů vyjádřily téměř dvě stovky obcí, které požádaly o změnu své krajské příslušnosti. Jejich občané se přitom neobávají ani tak administrativních problémů, jako spíše porušení historických tradic. Spor se týká zejména hranice mezi Moravou a Čechami. Kraje vytvořené v ČR jsou menší než regiony v zemích Evropské unie. Aby se dala porovnávat jejich hospodářská úroveň, musely se české kraje účelově spojit ve větší celky - takzvané NUTS 2. Do těchto celků bude unie posílat peníze ze strukturálních fondů. NUTS 2 nebudou mít samosprávu; ta bude vytvořena na úrovni krajů. S problémem správní reformy a územního uspořádání státu se někdejší Československo potýkalo již od svého vzniku. První skutečná správní reforma nastala v roce 1927, kdy místo původně zamýšleného členění republiky na župy vznikly čtyři země: Česká, Moravskoslezská, Slovenská a Podkarpatsko-ruská. Zemské zřízení nahradilo od roku 1949 krajské (podobalo se současnému členění). V roce 1960 byl počet krajů zredukován. Po pádu socialismu byla k 31. prosinci 1990 činnost krajských národních výborů ukončena. První reálné úvahy o podobě územní reformy samostatné ČR se objevily v průběhu roku 1992, tedy v době, kdy již bylo zřejmé, že dny federativního Československa jsou definitivně sečteny. Výsledná podoba Ústavy, schválená v prosinci 1992, zakotvila dvoustupňovou územní samosprávu - prvním stupněm jsou obce, druhý je tvořen zeměmi či kraji. Podle tehdejšího vyjádření předsedy vlády Václava Klause se otázka vyšších územněsprávních celků (VÚSC) měla vyřešit nejpozději do komunálních voleb v roce 1994. Ačkoli po vzniku samostatné ČR bylo podáno několik návrhů koncepce VÚSC, diskuse začala postupně opouštět věcnou rovinu a stále častěji se stávala politickým problémem. Posunulo se i ústřední téma: místo na kompetence a způsob financování celků se pozornost politiků soustředila na jejich počet. Ústavní zákon o VÚSC byl přijat až v prosinci 1997.

Pramen: ČTK

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz